

На основу члана 10. став 1, члана 124. став 5. и члана 125. став 4. Закона о дигиталној имовини („Службени гласник РС“, бр. 153/2020) и члана 18. став 1. тачка 3) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС и 44/2018), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У

О БЛИЖИМ УСЛОВИМА И НАЧИНУ ВРШЕЊА НАДЗОРА НАД ПРУЖАОЦЕМ УСЛУГА ПОВЕЗАНИХ С ВИРТУЕЛНИМ ВАЛУТАМА И ИЗДАВАОЦЕМ И ИМАОЦЕМ ВИРТУЕЛНИХ ВАЛУТА

Основне одредбе

1. Овом одлуком уређују се ближи услови и начин вршења надзора који Народна банка Србије у складу са Законом о дигиталној имовини (у даљем тексту: Закон) врши над:

- 1) пословањем пружаоца услуга;
- 2) издаваоцем виртуелних валута;
- 3) лицем које јесте или је било ималац виртуелних валута.

Овом одлуком уређују се и ближи услови и начин предузимања мера према субјекту надзора из става 1. одредбе под 1) до 3) ове тачке (у даљем тексту: субјекти надзора) у поступку вршења надзора у складу са Законом (у даљем тексту: надзор).

2. Поједини појмови, у смислу ове одлуке, имају следећа значења:

1) *пужалац услуга* означава пружаоца услуга повезаних с дигиталном имовином у делу пословања који се односи на виртуелне валуте а који је привредно друштво које има дозволу Народне банке Србије за пружање услуга повезаних с виртуелним валутама;

2) *издавалац виртуелних валута* означава домаће или страно правно лице, предузетника и физичко лице које је издало виртуелну валуту у Републици Србији;

3) *ималац виртуелних валута* означава:

– правно лице, предузетника и физичко лице који користе или су користили услугу повезану с виртуелним валутама код пружаоца услуга,

– правно лице и предузетника са седиштем у Републици Србији или који послују у Републици Србији (нпр. преко огранка), односно физичко лице које има пребивалиште или боравиште у Републици Србији

– који су стекли виртуелну валуту, без обзира на начин стицања, а нису обухваћени алинејом првом ове одредбе (нпр. лице које је стекло виртуелну валуту учествовањем у пружању услуге рачунарског потврђивања трансакција у информационим системима који се односе на одређену виртуелну валуту или на основу непосредне куповине од продавца виртуелних валута, независно од пружаоца услуга – ОТЦ трговање).

Имаоцем виртуелних валута, у смислу ове одлуке, сматра се и пружалац услуга који је стекао виртуелну валуту за свој рачун, односно који је ималац виртуелних валута које користи у своје име и за свој рачун.

3. Одредбе ове одлуке примењују се сходно на субјекте надзора који су предузетници, односно физичка лица – на начин и у мери у којој је таква примена могућа.

4. Народна банка Србије врши надзор у сваком делу пословања пружаоца услуга.

Народна банка Србије врши надзор и у сваком делу пословања издаваоца виртуелних валута и имаоца виртуелних валута који је посредно и/или непосредно у вези с виртуелним валутама.

5. Предмет надзора је провера усклађености пословања субјекта надзора са Законом и прописима донетим на основу Закона, у делу пословања који се односи на виртуелне валуте.

Предмет надзора је и провера усклађености пословања пружаоца услуга и издаваоца виртуелних валута са законом и другим прописима којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, законом којим се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, прописима којима се уређује девизно пословање, прописима којима се уређује рачуноводство, прописима којима се уређује управљање информационим системом и другим одговарајућим прописима у делу пословања који се односи на виртуелне валуте.

Начин вршења надзора и поступак надзора

6. Народна банка Србије надзор врши посредно и непосредно.

Посредни надзор врши се прикупљањем, праћењем, проверавањем и анализом извештаја и друге документације и података које субјект надзора доставља Народној банци Србије у складу са

Законом и прописима донетим на основу Закона, односно на захтев Народне банке Србије, као и друге документације, односно других података о пословању субјекта надзора којима Народна банка Србије располаже.

Непосредни надзор Народна банка Србије врши у просторијама субјекта надзора, односно лица која су са субјектом надзора код кога се врши надзор повезана имовинским, управљачким и пословним односима – увидом у пословне књиге и другу документацију субјекта надзора, односно тог лица.

Овлашћена лица дужна су да о извршеном непосредном надзору сачине записник.

Народна банка Србије сачињава записник о извршеном посредном надзору, ако тим надзором утврди да је субјект надзора учинио незаконитости, односно неправилности у обављању послова повезаних с виртуелним валутама.

На поступак након сачињавања записника о извршеном посредном надзору сходно се примењују одредбе ове одлуке које се односе на поступак непосредног надзора.

7. Непосредни надзор врше запослени у Народној банци Србије које за то решењем одреди гувернер Народне банке Србије (у даљем тексту: гувернер) или лице које он овласти.

У решењу из става 1. ове тачке наводе се нарочито: субјект надзора, односно друга лица над којима се врши непосредни надзор и предмет тог надзора.

Гувернер или лице које он овласти може у току непосредног надзора допунити, односно изменити решење из става 1. ове тачке.

Доношењем решења из става 1. ове тачке покренут је поступак непосредног надзора над субјектом надзора.

Субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима омогући обављање непосредног надзора над пословањем, односно обављањем појединих послова у његовом седишту, огранцима и другим организационим деловима.

Субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима омогући несметано вршење надзора и да сарађује с њима.

Субјект надзора дужан је да именује свог представника који ће овлашћеним лицима пружити сву помоћ неопходну за несметано вршење непосредног надзора.

Субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима пружи неопходну техничку подршку ради увида у податке, односно пословне књиге и документацију који се воде у електронском облику.

Народна банка Србије може ангажовати друга лица која ће присуствовати непосредном надзору ради пружања одговарајуће стручне подршке овлашћеним лицима при вршењу тог надзора.

8. Овлашћена лица врше непосредни надзор радним даном у току редовног радног времена субјекта надзора, а када је то неопходно због обима или природе овог надзора – субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима омогући обављање тог надзора и нерадним данима, односно изван радног времена.

Овлашћена лица у току вршења непосредног надзора могу да:

- 1) приступају свим просторијама субјекта надзора;
- 2) захтевају да им се стави на располагање засебна просторија за обављање послова непосредног надзора;
- 3) захтевају да им се доставе подаци, односно обезбеде копије докумената који су повезани с предметом непосредног надзора, као и да им се обезбеди приступ ресурсима информационог система субјекта надзора;
- 4) непосредно комуницирају с члановима управе, руководиоцима и одговорним запосленима субјекта надзора ради добијања неопходних објашњења.

Субјект надзора дужан је да овлашћеним лицима стави на увид пословне књиге, документацију и податке које та лица буду захтевала у писменој, односно у електронској форми, као и да им омогући несметан и потпун приступ опреми, базама података и рачунарским програмима које користи, односно свим другим ресурсима информационог система.

Подаци и документација из става 3. ове тачке могу да се копирају, а разговори с члановима управе, руководиоцима и одговорним запосленима субјекта надзора да се тонски снимају.

Разговори из става 4. ове тачке тонски се снимају уз претходну писмену сагласност лица из тог става с којим се обавља разговор.

Ако лице из става 4. ове тачке без оправданог разлога одбије тонско снимање разговора, Народна банка Србије то може узети у обзир приликом процене поступања субјекта надзора у поступку надзора у смислу тачке 20. ове одлуке, као и у оквиру оцене критеријума за предузимање мера прописаних у члану 138. Закона.

Чланови управе и руководиоци субјекта надзора обавезни су да, у складу са овом одлуком, овлашћеним лицима, на њихов захтев, дају и писмене одговоре на питања која им се поставе у року који је утврђен у том захтеву, као и да пруже доказе у вези с тим одговорима.

9. Народна банка Србије може у току вршења надзора, на начин из тач. 6. до 8. ове одлуке, извршити надзор код лица коме је субјект надзора поверио обављање појединих оперативних послова у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона, као и код других лица која су са субјектом надзора повезана имовинским, управљачким и пословним односима.

10. Субјект надзора, као и лица из тачке 9. ове одлуке, дужни су да на захтев Народне банке Србије доставе све тражене податке и документацију у року који је утврђен у том захтеву.

Ако су подаци и документација из става 1. ове тачке сачињени на језику који није српски, Народна банка Србије може захтевати од лица из тог става да о свом трошку обезбеде превод тих података и документације на српски језик.

Народна банка Србије прикупља, обрађује и анализира податке из става 1. ове тачке у складу с чланом 125. Закона.

Народна банка Србије може поступити у складу са ставом 1. ове тачке и ради прикупљања, обраде и анализе података у статистичке сврхе у складу с чланом 125. Закона.

11. Народна банка Србије субјекту надзора доставља записник о извршеном непосредном надзору (у даљем тексту: записник о надзору), на који он може ставити примедбе у року од 15 радних дана од дана када му је достављен.

Народна банка Србије неће разматрати примедбе из става 1. ове тачке које се односе на промену чињеничног стања насталу након периода у коме је извршен надзор (пресечни датум), али их може узети у обзир при изрицању мера у складу са Законом.

Када се провером навода изнетих у примедбама из става 1. ове тачке утврди чињенично стање битно различито од стања наведеног у записнику о надзору, овлашћено лице сачињава допуну тог записника.

Допуна записника о надзору доставља се субјекту надзора у року од 15 радних дана од дана достављања примедба на тај записник.

Под примедбама у смислу става 1. ове тачке подразумевају се обједињене примедбе и наводи чланова управе и руководиоца субјекта надзора, односно примедбе и наводи субјекта надзора.

Ако се провером навода садржаних у примедбама на записник о надзору утврди да примедбе субјекта надзора нису основане, односно да не утичу битно на утврђено чињенично стање – Народна банка Србије о томе сачињава службену белешку и доставља је субјекту надзора.

12. Народна банка Србије донеће решење о обустави поступка надзора ако у записнику о надзору нису утврђене неправилности, односно недостаци или ако субјект надзора у року из тачке 11. став 1. ове одлуке својим примедбама основано оспори све налазе из записника о надзору.

Народна банка Србије може решењем обуставити поступак надзора ако субјект надзора у року из тачке 11. став 1. ове одлуке достави доказе да су утврђене неправилности, односно недостаци отклоњени.

Решење из ст. 1. и 2. ове тачке доставља се субјекту надзора.

Предузимање мера

13. Ако се на основу чињеничног стања утврђеног у записнику о надзору утврде недостаци или неправилности у пословању субјекта надзора, односно ако се утврди да је субјект надзора поступио супротно закону и/или пропису из тачке 5. ове одлуке – Народна банка Србије предузеће према том субјекту надзора једну од мера из члана 132. Закона.

Мере из става 1. ове тачке, Народна банка Србије предузима према субјекту надзора на основу критеријума за предузимање мера прописаних у члану 138. Закона.

14. Препорука из члана 133. Закона (у даљем тексту: препорука) упућује се субјекту надзора у чијем су пословању утврђене мање значајне

неправилности, односно недостаци у пословању, а који не представљају значајан ризик у његовом пословању.

Препорука садржи рок за отклањање неправилности, односно недостатака из става 1. ове тачке, као и рок у коме је субјект надзора дужан да Народној банци Србије достави извештај о отклоњеним неправилностима, односно недостацима, са одговарајућим доказима.

Народна банка Србије проверава да ли је субјект надзора отклонио утврђене неправилности, односно недостатке после истека рока из става 2. ове тачке, или пре истека тог рока ако добије обавештење субјекта надзора да су неправилности, односно недостаци отклоњени, и ако утврди да су у том року утврђене неправилности, односно недостаци отклоњени – доноси решење о обустави поступка надзора, односно ако утврди да су неправилности, односно недостаци отклоњени у великој мери – може донети решење о обустави поступка надзора.

15. Писмена опомена из члана 134. Закона (у даљем тексту: писмена опомена) упућује се субјекту надзора у чијем су пословању утврђене неправилности које не утичу битно и непосредно на његово пословање, али би могле представљати значајан ризик у том пословању ако се не отклоне, или ако субјект надзора није поступио у складу с препоруком.

Писмена опомена садржи рок за отклањање неправилности из става 1. ове тачке, као и рок у коме је субјект надзора дужан да Народној банци Србије достави извештај о отклоњеним неправилностима, са одговарајућим доказима.

Народна банка Србије проверава да ли је субјект надзора отклонио утврђене неправилности после истека рока из става 2. ове тачке или пре истека тог рока ако добије обавештење од субјекта надзора да су неправилности отклоњене, и ако утврди да су у том року утврђене неправилности отклоњене – доноси решење о обустави поступка надзора, односно ако утврди да су неправилности отклоњене у великој мери – може донети решење о обустави поступка надзора.

16. Народна банка Србије доноси решење којим субјекту надзора налаже да спроведе једну или више активности из члана 135. став 2. Закона, које садржи рок за спровођење тих активности који не може бити дужи од 60 дана од дана пријема тог решења, као и рок за достављање извештаја о отклоњеним неправилностима, са одговарајућим доказима.

Народна банка Србије проверава спровођење активности из решења из става 1. ове тачке после истека рока за њихово спровођење,

или пре истека тог рока ако добије обавештење од субјекта надзора да су те активности спроведене, и ако утврди да су у том року утврђене неправилности отклоњене – доноси решење о обустави поступка надзора, односно ако утврди да су неправилности отклоњене у великој мери – може донети решење о обустави поступка надзора.

17. Ако код субјекта надзора коме је изречена нека од мера из члана 132. став 1. тач. 1) до 3) Закона утврди нове недостатке или нове неправилности – Народна банка Србије може према том субјекту надзора предузети нову меру из члана 132. став 1. Закона, у складу с критеријумима прописаним у члану 138. Закона.

18. Народна банка Србије доноси решење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с виртуелним валутама у случајевима прописаним у члану 137. став 1. Закона, а може донети решење о одузимању те дозволе у случајевима прописаним у члану 137. став 2. Закона.

19. Народна банка Србије решењем из тачке 16. став 1. ове одлуке може изрећи и новчану казну субјекту надзора, као и члану управе, односно руководиоцу субјекта надзора, у складу с чланом 136. Закона.

Народна банка Србије решењем из тачке 16. став 1. ове одлуке може изрећи новчану казну и физичком лицу које у време изрицања новчане казне више нема својство члана управе или руководиоца субјекта надзора – за непоступања, односно повреде из члана 136. став 1. Закона који су учињени док су та лица обављала те функције у субјекту надзора, у складу с чланом 136. Закона.

Решење из тачке 16. став 1. ове одлуке постаје извршно након достављања лицу из става 1. ове тачке.

Ради изрицања новчане казне члану управе, односно руководиоцу субјекта надзора, у складу с чланом 136. Закона, субјект надзора дужан је да Народној банци Србије достави одговарајуће податке.

Ако члан управе, односно руководилац субјекта надзора, укључујући и лица која су обављала ове функције у субјекту надзора, не плати новчану казну у року утврђеном решењем о изрицању новчане казне – субјект надзора дужан је да ову казну плати у року од осам дана од истека рока утврђеног тим решењем.

Новчане казне из ове тачке уплаћују се на рачун Народне банке Србије.

Субјект надзора дужан је да Народној банци Србије достави податке о уплати новчаних казни из ове тачке на рачун Народне банке Србије (датум уплате и пословно име пружаоца платних услуга преко којег је извршена уплата), најкасније у року утврђеном решењем о изрицању новчане казне, односно у року од осам дана од истека тог рока ако субјект надзора плаћа казну уместо лица из става 5. ове тачке.

Ако се обавеза по основу новчане казне не плати у року утврђеном решењем о изрицању новчане казне, Народна банка Србије има право да обрачунава затезну камату на износ тог дуга.

Извршна решења о изрицању новчане казне из ове тачке представљају основ за принудну наплату с рачуна субјекта надзора у складу са законом којим се уређује платни промет.

Поступање субјекта надзора у току надзора

20. Сматра се да субјект надзора није омогућио Народној банци Србије да изврши надзор нарочито у следећим случајевима:

- 1) ако не поступи у складу с тач. 7. до 10. ове одлуке;
- 2) ако не достави све тражене податке и документацију, односно ако их не достави у року који је одређен захтевом Народне банке Србије;
- 3) ако намерно или грубом непажњом достави нетачне или непотпуне податке;
- 4) ако овлашћеним лицима не обезбеди услове неопходне за вршење непосредног надзора, укључујући и услове који обезбеђују да их у том вршењу не ометају запослени субјекта надзора или трећа лица;
- 5) ако се субјект надзора не налази на адреси уписаној у регистар код надлежног органа.

Ако пружалац услуга не омогући Народној банци Србије да врши надзор над његовим пословањем у складу са овом одлуком, Народна банка Србије доноси решење о одузимању дозволе за пружање услуга повезаних с виртуелним валутама.

21. Достављањем решења, записника, обавештења, захтева и других аката Народне банке Србије у вези с надзором субјекту надзора – сматра се да су они достављени и члановима управе и руководиоцима субјекта надзора и не може се доказивати супротно.

Завршна одредба

22. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се од 29. јуна 2021. године.

О. бр.

2021. године

Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић